

Sygn. akt III KK 216/22

POSTANOWIENIE

Dnia 24 sierpnia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Wiliński

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.
po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 24 sierpnia 2022 r.
sprawy **K. M. i G. G.**
skazanych za czyn z art. 286 § 1 k.k.
z powodu kasacji wniesionych przez obrońcę skazanych,
od wyroku Sądu Okręgowego w S.
z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt IV Ka [...],
utrzymującego w mocy
wyrok Sądu Rejonowego w S.
z dnia 18 października 2019 r., sygn. akt IV K [...]

p o s t a n o w i ł:

- 1. oddalić kasacje jako oczywiście bezzasadne;**
- 2. obciążyć skazanych K. M. i G. G. kosztami sądowymi postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem Sądu Rejonowego w S. z dnia 18 października 2019 roku, sygn. akt IV K [...], oskarżonych K. M. i G. G. uznano za winnych popełnienia przestępstwa z art. 286 § 1 k.k., za co wymierzono K. M. karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie zawieszono na okres 5 lat próby oraz karę grzywny 200 stawek dziennych ustalając wysokość jednej stawki w kwocie 50 zł, zaś G. G.- karę 2 lat pozbawienia wolności i karę grzywny 300 stawek dziennych ustalając

wysokość jednej stawki w kwocie 50 zł. Na podstawie art. 41 § 2 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. orzeczono wobec K. M. zakaz prowadzenia jakiejkolwiek działalności gospodarczej związanej z obrotem nieruchomościami na okres 5 lat. Na podstawie art. 46 § 1 k.k. przy zastosowaniu art. 4 § 1 k.k. orzeczono solidarnie od oskarżonych obowiązek naprawienia szkody przez zapłatę na rzecz B. Ł. kwoty 119.380 zł.

Po rozpoznaniu apelacji oskarżonych, ich obrońców i prokuratora, Sąd Okręgowy w S. wyrokiem z dnia 29 października 2021 r., sygn. akt IV Ka [...], zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że: w opisie czynu przypisanego oskarżonym K. M., G. G. (i A. W.) zapis: „z jeszcze jedną nieustaloną osobą” zastąpił zapisem: „z jeszcze jedną osobą”, a zapis: „przekazała nieustalonemu mężczyźnie posługującemu się imieniem S.” zastąpiono zapisem „przekazała mężczyźnie posługującemu się imieniem S.”. Ponadto, karę pozbawienia wolności orzeczoną wobec oskarżonej K. M. obniżono do roku i 6 miesięcy, uchylono orzeczenie o obowiązku naprawienia szkody, a w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymano w mocy.

Kasacje od wyroku Sądu odwoławczego wniósł obrońca skazanych K. M. i G.G..

W kasacji dotyczącej K. M. obrońca zarzucił: „rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, a w szczególności art. 439 § 1 pkt 2 kpk polegający na nienależycie obsadzonej Sądzie rozpoznającym apelację od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 18 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt IV K [...], w którego składzie zasiadali Sędziowie powołani na urząd Sędziego Sądu Okręgowego w S. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, w związku z czym doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Podnosząc powyższy zarzut, wnioskował o uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S.

W kasacji dotyczącej G. G. obrońca zarzucił: „rażące naruszenie przepisów postępowania mające istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia, a w szczególności:

1. art. 196 § 3 kpk poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie przez Sąd opinii biegłych psychiatrów R. B. i I. W. -M. oraz oparcie się na tejsze opinii przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy, podczas gdy wyłączeniu z opiniowania podlegał biegły psychiatra R. B., który jako dłużnik skazanego G. G. jest z nim skonfliktowany, a nadto ustosunkowując się do wniosku o jego wyłączenie, nie udzielił on odpowiedzi na zadane przez Sąd pytanie dotyczące uregulowania należności na rzecz skazanego za wykonaną usługę, a także udzielił sprzecznej z przedstawionymi przez Obrońcę Skazanego dokumentami, w odpowiedzi wskazując, że usługę zamawiał jego ojciec przy wsparciu siostry biegłego podczas gdy z korespondencji sms oraz spisu połączeń wynika, iż to R. B. kontaktował się z G. G. w celu wykonania usługi informując o przedmiotach jakie w ramach świadczonej usługi mają być przetransportowane, a także dopytywał o termin realizacji i przyjazdu w wyznaczone przez niego miejsce, a nadto w piśmie z dnia 24 października 2021 r. R. B. wskazał, że kwestionowanie jego bezstronności i obiektywizmu wpisuje się w sposób działania i funkcjonowania oskarżonego w ramach jego zaburzonej osobowości, podczas gdy wniosek o wyłączenie biegłego R. B. wniosł nie Oskarżony lecz jego Obrońca, czym R. B., dążąc do pogorszenia sytuacji procesowej Oskarżonego, po raz kolejny ujawnił brak bezstronności w przedmiotowej sprawie,

2. art. 196 § 3 kpk poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie przez Sąd, opinii biegłych psychiatrów R. B. i I. W. -M. oraz oparcie się na tejsze opinii przy rozstrzygnięciu przedmiotowej sprawy, podczas gdy w wydanej w sprawie opinii biegli przekroczyli zakres swoich kompetencji, zawierając w opinii stwierdzenia co do winy oraz zamiaru oskarżonego (w tym sposobu działania), a także przekroczenie ram nakreślonych tezą dowodową opiniując w zakresie cech osobowościowych G. G. wskazując na jego nieprawidłową osobowość, która jest

zgodna z zarzucanym oskarżonemu czynem jak również opiniując w zakresie możliwości odbywania kary, co wszystko łącznie jak i każde z osobna w sposób oczywisty osłabia zaufanie do wiedzy i bezstronności biegłego i przemawia za powołaniem innego biegłego,

3. art. 7 kpk w zw. z art. 410 kpk w zw. z art. 433 § 2 kpk poprzez nieustosunkowanie się przez Sąd Okręgowy do poczynionego w apelacji Oskarżonego zarzutu niewłaściwej oceny zeznań świadka B. Ł., która nie potrafiła wyjaśnić z jakiego powodu przekazała rzekomemu S. kwotę 40 000 zł podczas gdy według jej ówczesnej wiedzy, jej zobowiązania objęte postępowaniami egzekucyjnymi wynosiły jedynie 20 000 zł, z jednoczesnym pominięciem, iż świadek ten w toku całego postępowania wskazywała, że nie osiągała żadnych dochodów i utrzymywała się z zasiłku w wysokości 400 zł, podczas gdy B. Ł. otrzymywała świadczenie emerytalne z ZUS w wysokości 1 615,17 zł, które zgodnie z jej dyspozycją otrzymywała przekazem pocztowym na adres zamieszkania, na co w odpowiedzi na apelację Prokuratora wskazał obrońca Oskarżonego,

4. art. 5 § 1 kpk w zw. z art. 7 kpk w zw. z art. 433 § kpk poprzez oparcie zapadłego orzeczenia wyłącznie na przeświadczeniu, podczas gdy sprawstwo czynu winno być dla sądu meriti bezsporne, a nie prawdopodobne, bądź oparte wyłącznie na przeświadczeniu,

5. art. 439 § 1 pkt 2 kpk polegający na nienależycie obsadzonym Sądzie rozpoznającym apelację od wyroku Sądu Rejonowego w S. z dnia 18 października 2019 r. w sprawie o sygn. akt IV K [...], w którego składzie zasiadali Sędziowie powołani na urząd Sędziego Sądu Okręgowego w S. na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, w związku z czym doszło do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”.

Podnosząc powyższe zarzuty, wniosk o uniewinnienie oskarżonego od zarzucanego mu czynu, ewentualnie uchylenie zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w S..

W odpowiedziach na kasacje Prokurator Rejonowy w S. wniosk o ich oddalenie, jako oczywiście bezzasadnych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacje okazały się oczywiście bezzasadne, o czym przesądził zakres podniesionych w nich zarzutów.

Zgodnie z wolą ustawodawcy kasacja jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko orzeczeniu wydanemu przez Sąd odwoławczy na skutek rozpoznania środka odwoławczego. Celem postępowania kasacyjnego jest bowiem wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść orzeczenia. Możliwość wniesienia skutecznej kasacji jest zatem istotnie ograniczona. Postępowanie kasacyjne nie jest z pewnością postępowaniem, które ponawiać ma kontrolę odwoławczą. W toku tego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności ustaleń faktycznych i nie bada współmierności orzeczonej kary (tak: postanowienie SN z dnia 21 września 2017 roku, sygn. IV KK 276/17).

Odnosząc się do w pierwszej kolejności do kasacji obrońcy K. M., która - pomimo skazania oskarżonej na karę pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania - podlega rozpoznaniu z uwagi na podniesienie zarzutu bezwzględnej przyczyny odwoławczej, wskazać należy, że zarzut ten sformułowany w oparciu o art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jest oczywiście bezzasadny. Zgodnie z uchwałą trzech Izb z dn. 23.01.2020 r., BSA I-4110-1/20, którą powołał w treści kasacji skarżący, dla przyjęcia istnienia przesłanki z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. konieczne jest wskazanie i wykazanie okoliczności, które w konkretnej sprawie przesądziły, że sędzia powołany przez wadliwie obsadzoną Krajową Radę Sądownictwa nie spełnia standardu sądu bezstronnego. Tego w kasacji nie tylko

nie wykazano, ale nawet nie wskazano podstaw ani argumentów dla przyjęcia takiego twierdzenia za prawdziwe, poza samym wskazaniem faktu wadliwego powołania sędziów M. J. i P. L..

W tym zakresie trafne jest stanowisko Sądu Najwyższego, sygn. IV KK 290/20: *„Nienależyta obsada sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczność składu sądu z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c. może zachodzić także wtedy, gdy w składzie sądu bierze udział osoba powołana na urząd sędziego w sądzie powszechnym albo wojskowym na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3). Warunkiem uznania takiej wadliwości nie może być jednak sam fakt powołania sędziego do pełnienia urzędu na podstawie wniosku złożonego przez KRS w nowym, kwestionowanym konstytucyjnie składzie. Trzeba, aby wadliwość ta w realiach konkretnej sprawy prowadziła do naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności.”* Także uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., sygn. I Kzp 2/22, wyraźnie wskazała na: *„brak podstaw do przyjęcia a priori, że każdy sędzia sądu powszechnego, który uzyskał nominację w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r., nie spełnia minimalnego standardu bezstronności i każdorazowo sąd z jego udziałem jest nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.”* Wobec niewykazania w treści kasacji merytorycznych argumentów wskazujących na nienależytą obsadę Sądu Okręgowego w Szczecinie należało zatem uznać ją za oczywiście bezzasadną.

Odnosząc się w dalszej kolejności do kasacji obrońcy G. G., wskazać należy, że po analizie akt zarzuty w niej sformułowane również okazały się bezzasadne, nie spełniając wymogów określonych treścią art. 523 § 1 k.p.k.

Rozważając zarzut naruszenia art. 196 § 3 k.p.k., w kontekście złożonego w toku postępowania odwoławczego wniosku o wyłączenie biegłego R. B., zauważenia wymaga, że wniosek ten został rozpoznany na rozprawie apelacyjnej w

dniu 29.10.2021 r. (k. 2058), a obrońca nie wykazał wadliwości Sądu odwoławczego w tym zakresie. Sąd Okręgowy rozpoznał wniosek po uprzednim wezwaniu (k. 1944) tego biegłego do ustosunkowania się do wniosku (k. 1928). W piśmie (k. 1953) biegły wskazał, że usługi transportowe rzeczywiście były świadczone przez oskarżonego, ale na rzecz jego ojca, za pośrednictwem jego siostry. Skarżący próbuje przekonać, że dołączona do wniosku korespondencja SMS-owa i wykaz połączeń wskazywała na uprzedni kontakt oskarżonego z biegłym, a także brak płatności za tę usługę. W tym miejscu wyjaśnić należy, że nawet gdyby biegły zamawiał wskazaną usługę osobiście, to trudno wnioskować o powstaniu – na podstawie zamówienia jednorazowej usługi transportowej w ramach działalności gospodarczej skazanego – jakiegokolwiek relacji między nimi rzutującej na stronniczość biegłego, a obrońca nie wykazał, by doszło między biegłym i oskarżonym do nawiązania więzi wykraczającej poza tę usługę. W orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że sam fakt, że biegły znał oskarżonego, a nawet że go w przeszłości leczył, nie może być podstawą do jego wyłączenia, o ile nie ujawnią się inne przyczyny uzasadniające takie wyłączenie. Nie jest tak, że każdy kontakt biegłego z uczestnikami procesu musi prowadzić do zastosowania art. 196 § 3 k.p.k. (np. III KK 426/16, III KK 292/16). Obrońca nie wykazał więc rażącej wadliwości przy rozpoznawaniu przez Sąd odwoławczy wniosku o wyłączenie biegłego ani w oparciu się o sporządzoną z udziałem tego biegłego opinię przy wyrokowaniu.

Dalej obrońca próbuje przekonać o niekompetencji biegłych sporządzających opinię w przedmiotowej sprawie, która została przez Sąd odwoławczy uznana za wiarygodną. Tymczasem, wbrew twierdzeniom autora kasacji, biegli w treści opinii nie wypowiedzieli się kategorycznie o winie czy zamiarze oskarżonego (o czym świadczą używane sformułowania „o ile dopuścił się popełnienia czynu”, „zarzucany czyn”). Cytat z opinii: *„Analiza czynu wskazuje, że G. G. konsekwentnie posługiwał się wypracowanym modus operandi”* wskazuje raczej na niekonsekwencję w formułowaniu wniosków niż na uznanie winy. Ponadto, w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że nawet zawarcie przez biegłego w treści opinii wypowiedzi odnoszącej się do kwestii winy oskarżonego nie świadczy jeszcze o istnieniu przesłanki osłabienia zaufania co do jego

bezstronności, niezbędne jest wówczas poznanie motywów takiego opiniowania. W wydaniu opinii brało udział równolegle dwóch psychiatrów. Oboje biegłych (nie tylko więc R. B.) oceniło stan psychiczny oskarżonego w czasie zarzucanego czynu, jego zdolność do udziału w postępowaniu, w tym w postępowaniu wykonawczym. Opiniowanie w zakresie cech osobowościowych G. G. było prawidłowe, typowe, nie wykraczało poza tezę dowodową, przy czym lekarz psychiatra ma kompetencje do diagnozowania zaburzeń osobowości, a biegli w przedmiotowej sprawie uwzględnili w swojej ocenie życiorys skazanego, w tym wieloletnie prowadzenie przez niego działalności gospodarczej. Opinia sądowo-psychiatryczna podlega pod kątem wartości dowodowej późniejszej ocenie Sądu zgodnie z art. 7 k.p.k., a obrońca nie wykazał uchybień Sądu odwoławczego w tym zakresie w realiach przedmiotowej sprawy.

Wbrew kolejnemu zarzutowi kasacji, Sąd II instancji szczegółowo odniósł się do oceny zeznań świadka B. Ł., uznając zarzut obrońcy z art. 7 k.p.k. w zw. z art. 410 k.p.k. za niezasadny (tytułując go „Ad. 11”, s. 23 i nast. uzasadnienia). Sąd odwoławczy wskazał na powód występujących sprzeczności w zeznaniach świadka B. Ł., nieprzesądzających o braku jej wiarygodności, czynniki wpływające na brak rozeznania w sprawie procedury związanej z rzekomym odzyskaniem zadłużonego mieszkania, przyczyny nieracjonalnego działania polegającego m.in. na przekazaniu 40.000 zł mimo dwukrotnie mniejszego zadłużenia. Wprawdzie nie odnosił się szczegółowo do sytuacji materialnej pokrzywdzonej zgodnie z tym co wskazywał obrońca G. G. w odpowiedzi na apelację, ale zaznaczył swoje stanowisko o braku możliwości ewentualnego zaciągnięcia kredytu przez pokrzywdzoną w chwili udzielenia jej pożyczki przez spółkę E.. Zweryfikował więc wszystkie okoliczności podnoszone w ww. zarzucie, dokonując rzetelnej kontroli odwoławczej zgodnie z wymogami art. 433 § 2 k.p.k. Kwestionowanie dokonanych przez Sądy ustaleń faktycznych jest natomiast kasacyjnie niedopuszczalne.

W kontekście zarzutu naruszenia art. 5 § 1 k.p.k. skarżący zwraca uwagę na powołane w uzasadnieniu wyroku „przeświadczenie” Sądu Okręgowego, a nie bezsporność sprawstwa. Przeświadczenie to wg słowników języka polskiego: pewność, przekonanie, które w kontekście użytym przez Sąd ukształtowane jest na podstawie zasady swobodnej oceny dowodów (art. 7 k.p.k.). Przedmiotowe

orzeczenie zostało zaś oparte na szeregu dowodów, które zostały ocenione przez Sądy obu instancji. Skarżący powołuje się na przedostatni fragment uzasadnienia, pomijając szereg sformułowań wskazujących na brak wątpliwości Sądu odwoławczego co do kompletności materiału dowodowego i prawidłowości oceny dowodów dokonanej przez Sąd I instancji. Przepis art. 5 § 1 k.p.k. określa jedną z naczelnych zasad procesu - zasadę domniemania niewinności. Zawiera on zatem ogólną zasadę postępowania, nie nakazuje zaś ani nie zakazuje organom procesowym konkretnego sposobu procedowania. Skarżący skutecznie nie wykazał, że w przedmiotowej sprawie doszło do naruszenia zasady domniemania niewinności, zaś ogólne powołanie się na naruszenie tej dyrektywy nie może stanowić podstawy kasacyjnej.

Co do ostatniego zarzutu kasacji dotyczącego rzekomego zaistnienia w przedmiotowej sprawie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., wskazać należy, że wobec jego tożsamego sformułowania jak w kasacji K. M. odwołać się w tym miejscu należy do argumentacji użytej przy jej ocenie, zawartej w niniejszym uzasadnieniu (str. 4-5), bez jej ponownego przytaczania.

Z powyższych względów, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 § 1 k.p.k. bezwzględnych przyczyn odwoławczych ani innej rażącej obrazę prawa mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., zdecydował również o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego G. G., jako oczywiście bezzasadnej.

Nie znajdując podstaw do zwolnienia skazanych K. M. i G. G. od obowiązku uiszczenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, Sąd Najwyższy obciążył ich tymi kosztami.

Z tych powodów Sąd Najwyższy orzekł jak na wstępie.